YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (viides jaosto)
10 päivänä lokakuuta 1996 *

Yhdistetyissä asioissa C-245/94 ja C-312/94,

jotka Landessozialgericht Nordrhein-Westfalen (Saksa) on saattanut EY:n perustamissopimuksen 177 artiklan nojalla yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi saadakseen tässä kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevissa asioissa

Ingrid Hoever

ja

Iris Zachow

vastaan

Land Nordrhein-Westfalen,

ennakkoratkaisun sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä 14 päivänä kesäkuuta 1971 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1408/71 (EYVL 1971 L 149, s. 2), sellaisena kuin se on muutettuna ja ajan tasalle saatettuna 2.6.1983 annetulla neuvoston asetuksella (ETY) N:o 2001/83 (EYVL 1983 L 230, s. 6), sellaisena kuin tämä on muutettuna 30.10.1989 annetulla neuvoston asetuksella (ETY) N:o 3427/89 (EYVL L 331, s. 1), 4 artiklan 1 kohdan h alakohdan ja 73 artiklan tulkinnasta, miesten ja naisten tasa-arvoisen kohtelun periaatteen asteittaisesta toteuttamisesta sosiaaliturvaa koskevissa kysymyksissä 19 päivänä joulukuuta 1978 annetun neuvoston direktiivin 79/7/ETY (EYVL 1979 L 6, s. 24) 4 artiklan 1 kohdan tulkinnasta sekä työntekijöiden vapaasta liikkuvuu-

* Oikeudenkäyntikieli: saksa.

desta yhteisön alueella 15 päivänä lokakuuta 1968 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1612/68 (EYVL 1968 L 257, s. 2) 7 artiklan 2 kohdan tulkinnasta,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (viides jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja J. C. Moitinho de Almeida sekä tuomarit L. Sevón, D. A. O. Edward (esittelevä tuomari), P. Jann ja M. Wathelet,

julkisasiamies: F. G. Jacobs,
kirjaaja: johtava hallintovirkamies D. Louterman-Hubeau,

ottaen huomioon kirjalliset huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

— Iris Zachow (asia C-312/94), edustajanaan asianajaja Horst Herbartz, Herzogenrath,

— Saksan hallitus, asiamiehinään asiassa C-245/94 liittovaltion talousministeriön Ministerialrat Ernst Röder ja asiassa C-312/94 Ernst Röder ja liittovaltion talousministeriön Assessor Gereon Thiele,

— Espanjan hallitus (asiassa C-312/94), asiamiehinään yhteisön oikeutta ja toimielimiä koskevan kansallisen koordinoinnin pääjohtaja Alberto José Navarro González ja valtion oikeudellisen osaston valtionasiamies Gloria Calvo Díaz,

— Ranskan hallitus, asiamiehinään asiassa C-245/94 ulkoasianministeriön oikeudellisen osaston apulaisjohtaja Edwige Belliard ja saman osaston johtava hallinnollinen avustaja Claude Chavance ja asiassa C-312/94 Edwige Belliard ja ulkoasianministeriön oikeudelliselta osastolta tehtävään määrätty Anne de Bourgoing,

— Luxemburgin hallitus (asiassa C-245/94 ja asiassa C-312/94), asiamiehenään sosiaaliturvaministeriön sosiaaliturvatarkastaja (1. luokka) Claude Ewen,

— Euroopan yhteisöjen komissio (asiassa C-245/94 ja asiassa C-312/94), asiamiehinään oikeudellisen yksikön virkamies Maria Patakia ja tässä yksikössä toimiva kansallinen virkamies Horstpeter Kreppel,

ottaen huomioon suullista käsittelyä varten laaditun kertomuksen,

kuultuaan Ingrid Hoeverin, edustajanaan asianajaja F. B. Heinzel, Kleve; Iris Zachowin, edustajaan Horst Herbartz; Saksan hallituksen, asiamiehenään liittovaltion talousministeriön Oberregierungsrat Bernd Kloke; Espanjan hallituksen, asiamiehenään Gloria Calvo Díaz; Ranskan hallituksen, asiamiehenään Claude Chavance; Luxemburgin hallituksen, asiamiehenään Claude Ewen; Yhdistyneen kuningaskunnan hallituksen, asiamiehinään Lindsey Nicoll, Treasury Solicitor's Department, ja barrister Philippa Watson, ja komission, asiamiehenään oikeudellisen yksikön virkamies Klaus-Dieter Borchardt, esittämät suulliset huomautukset 14.3.1996 pidetyssä istunnossa,

kuultuaan julkisasiamiehen 2.5.1996 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Landessozialgericht Nordrhein-Westfalen on 17.6.1994 (C-245/94) ja 19.8.1994 (C-312/94) tekemillään päätöksillä, jotka ovat saapuneet yhteisöjen tuomioistuimeen 12.9.1994 ja 28.11.1994, esittänyt EY:n perustamissopimuksen 177 artiklan nojalla kolme ennakkoratkaisukysymystä sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä 14 päivänä kesäkuuta 1971 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1408/71 (EYVL 1971 L 149, s. 2), sellaisena kuin se on muutettuna ja ajan tasalle saatettuna 2.6.1983 annetulla asetuksella (ETY) N:o 2001/83 (EYVL 1983 L 230, s. 6), sellaisena kuin tämä on muutettuna 30.10.1989 annetulla neuvoston asetuksella (ETY) N:o 3427/89 (EYVL L 331, s. 1, jäljempänä asetus N:o 1408/71), 4 artiklan 1 kohdan h alakohdan ja 73 artiklan tulkinnasta, miesten ja naisten tasa-arvoisen kohtelun periaatteen asteittaisesta toteuttamisesta sosiaaliturvaa koskevissa kysymyksissä 19 päivänä joulukuuta 1978 annetun neuvoston direktiivin 79/7/ETY (EYVL 1979 L 6, s. 24) 4 artiklan 1 kohdan tulkinnasta sekä työntekijöiden vapaasta liikkuvuudesta yhteisön alueella 15 päivänä lokakuuta 1968 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1612/68 (EYVL 1968 L 257, s. 2) 7 artiklan 2 kohdan tulkinnasta.

2 Nämä kysymykset on esitetty niissä kahdessa riita-asiassa, joissa kantajina on toisaalta Hoever (C-245/94) ja toisaalta Zachow (C-312/94) ja vastaajana Land Nordrhein-Westfalen ja jotka koskevat kotihoidontuen maksamista.

3 Kotihoidontuki on maksuihin perustumaton etuus, joka on osa perhepoliittisten toimenpiteiden kokonaisuutta ja joka myönnetään 6.12.1985 annetun *Bundeserziehungsgeldgesetz*in (laki kotihoidontuesta ja hoitovapaasta, *BGBl.* I, s. 2154, jäljempänä BErzGG) perusteella.

4 BErzGG:n, sellaisena kuin se on julkaistu 25.7.1989 (*BGBl.* I, s. 1550), sellaisena kuin se on muutettuna 17.12.1990 annetulla lailla (*BGBl.* I, s. 2823), 1 pykälän 1 momentissa säädetään, että on jokainen, (1) jolla on kotipaikka tai vakinainen asuinpaikka alueella, jolla lakia sovelletaan, (2) jolla on taloudessaan huollettava lapsi, (3) joka itse hoitaa ja kasvattaa kyseistä lasta ja (4) joka ei ole lainkaan ansiotyössä tai joka ei ole kokopäiväisessä ansiotyössä, voi hakea kotihoidontukea.

5 Saman pykälän 4 momentin mukaan Euroopan yhteisöjen jäsenvaltion kansalaisella, joka ei asu Saksassa, mutta joka työskentelee alueella, jolla lakia sovelletaan, ja joka täyttää 1 pykälän 1 momentin 2—4 kohdan edellytykset, voi myös hakea kotihoidontukea.

6 BErzGG:n 1 pykälän 4 momentissa tarkoitetun työskentelyn viikottaisen keston on oltava vähintään 15 tuntia, jota *Sozialgesetzbuch*in IV luvun 8 pykälän mukaan pidetään vähäisen työskentelyn rajana (*BGBl.* I 1982, s. 1450).

7 Hoever ja Zachow samoin kuin heidän puolisonsa ovat Saksan kansalaisia ja asuvat Kerkradessa, Alankomaissa. Vuoden 1990 kesäkuusta alkaen Hoever on työskennellyt 10 tuntia viikossa Aachenissa, Saksassa. Poikansa syntymän jälkeen hän oli 18 kuukauden ajan hoitovapaalla. Zachow puolestaan ei ole harjoittanut ammattitoimintaa vuoden 1985 jälkeen. Hoeverin ja Zachowin puolisot ovat kokopäivätyössä Saksassa.

8 Hoever haki 30.5.1991 kotihoidontukea vuonna 1991 syntyneestä pojastaan ja Zachow puolestaan haki sitä 28.12.1987 vuonna 1987 syntyneestä pojastaan. Land Nordrhein-Westfalen hylkäsi nämä hakemukset samoin kuin Hoeverin ja Zachowin tekemät valitukset sillä perusteella, että Hoever ei työajan lyhyyden vuoksi ollut palkattu työntekijä ja että Zachowin kotipaikka ja vakinainen asuinpaikka oli Alankomaissa. Hoever ja Zachow hakivat muutosta näihin päätöksiin Sozialgericht Münsterissä. Myös tämä hylkäsi valitukset erityisesti sillä perusteella, että hakijat

eivät olleet asetuksen N:o 1408/71 73 artiklassa tarkoitettuja palkattuja työntekijöitä.

9 Tämän jälkeen Hoever ja Zachow hakivat muutosta näihin tuomioihin Landessozialgericht Nordrhein-Westfalenissa väittäen erityisesti, että BErzGG:ssa säädetyt etuudet ovat asetuksen N:o 1408/71 4 artiklan 1 kohdan h alakohdassa tarkoitettuja perhe-etuuksia ja että saman asetuksen 73 artiklan mukaan kotihoidontukea on maksettava Saksassa työskentelevän palkatun työntekijän ulkomailla asuvalle puolisolle.

10 Asetuksen N:o 1408/71 4 artiklan 1 kohdan h alakohdan mukaan asetusta sovelletaan "kaikkeen lainsäädäntöön, joka koskee — — perhe-etuuksia".

11 Kyseisen asetuksen 1 artiklan u kohdan 1 alakohdassa määritellään perhe-etuuksilla tarkoitettavan "kaikkia luontois- tai rahaetuuksia, jotka on tarkoitettu perhekustannuksia varten 4 artiklan 1 kohdan h alakohdassa tarkoitetun lainsäädännön mukaisesti, lukuun ottamatta liitteessä II mainittuja erityisiä synnytysavustuksia".

12 Asetuksen N:o 1408/71 73 artiklassa säädetään seuraavaa:

"Palkatulla työntekijällä tai itsenäisellä ammatinharjoittajalla, johon sovelletaan jäsenvaltion lainsäädäntöä, on toisessa jäsenvaltiossa asuvien perheenjäsentensä osalta oikeus perhe-etuuksiin, joista säädetään ensiksi mainitun jäsenvaltion lainsäädännössä, niin kuin he asuisivat tässä valtiossa, jollei liitteen VI säännöksistä muuta johdu."

13 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin katsoi, että riita-asian ratkaisu riippui yhteisön oikeuden säännösten tulkinnasta, joten se päätti lykätä ratkaisun antamista ja esittää yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset asiassa C-245/94:

"1) Onko *Bundeserziehungsgeldgesetz*in (kotihoidontuesta ja hoitovapaasta annettu laki), sellaisena kuin se on julkaistu 25.7.1989 (*BGBl. I*, s. 1550), ja 17.12.1990 annetun lain (*BGBl. I*, s. 2823) — jäljempänä BErzGG — 1 pykälässä ja sitä seuraavissa pykälissä tarkoitettu kotihoidontuki asetuksen (ETY) N:o 1408/71 4 artiklan 1 kohdan h alakohdassa tarkoitettu perhe-etuus?

2) Jos ensimmäiseen kysymykseen vastataan myöntävästi:

a) Voiko Saksan liittotasavallassa työskentelevän henkilön, jonka perheenjäsenet asuvat toisessa jäsenvaltiossa, puoliso hakea kotihoidontukea asetuksen (ETY) N:o 1408/71 73 artiklan perusteella?

b) Merkitseekö BErzGG:n 1 pykälän 4 momentti direktiivin 79/7/ETY vastaista sukupuoleen perustuvaa syrjintää, siltä osin kuin siinä säädetään, että Saksan liittotasavallassa työssä olevilla jäsenvaltioiden kansalaisilla on oikeus saada kotihoidontukea ainoastaan silloin, jos työtuntien määrä on merkittävä?

3) Jos ensimmäiseen kysymykseen vastataan kieltävästi:

a) Onko kotihoidontuki asetuksen (ETY) N:o 1612/68 7 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu sosiaalinen etu?

b) Jos kysymykseen vastataan myöntävästi: sovelletaanko asetuksen (ETY) N:o 1612/68 7 artiklan 2 kohtaa, jos toisessa jäsenvaltiossa asuva työntekijä on työskentelyvaltion kansalainen?

c) Mikäli kysymykseen vastataan myöntävästi: myönnetäänkö asetuksen (ETY) N:o 1612/68 7 artiklan 2 kohdassa työntekijän puolisolle oikeus kotihoidontukeen, mikäli perheenjäsenet asuvat muussa jäsenvaltiossa kuin työskentelyvaltiossa?"

14 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin päätti lykätä ratkaisun antamista myös asiassa C-312/94 ja esittää yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

"1) Onko *Bundeserziehungsgeldgesetz*in (kotihoidontuesta ja hoitovapaasta annettu laki), sellaisena kuin se on julkaistu 6.12.1985 (BGBl. I, s. 2154), sellaisena kuin se on muutettuna pakollista eläkevakuutusta koskevien säännösten ja muiden sosiaalioikeudellisten säännösten muuttamisesta 19.12.1986 annetun seitsemännen muutoslain (BGBl. I, s. 2586, 2589) 6 pykälällä, ja 17.12.1990 annetun lain (BGBl. I, s. 2823) — jäljempänä BErzGG — 1 pykälässä ja sitä seuraavissa pykälissä tarkoitettu kotihoidontuki asetuksen (ETY) N:o 1408/71 4 artiklan 1 kohdan h alakohdassa tarkoitettu perhe-etuus?

2) Jos ensimmäiseen kysymykseen vastataan myöntävästi, voiko Saksan liittotasavallassa työskentelevän henkilön, jonka perheenjäsenet asuvat toisessa jäsenvaltiossa, puoliso hakea kotihoidontukea asetuksen (ETY) N:o 1408/71 73 artiklan perusteella?

3) Jos ensimmäiseen kysymykseen vastataan kieltävästi:

a) Onko kotihoidontuki asetuksen (ETY) N:o 1612/68 7 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu sosiaalinen etu?

b) Jos kysymykseen vastataan myöntävästi: sovelletaanko asetuksen (ETY) N:o 1612/68 7 artiklan 2 kohtaa, jos toisessa jäsenvaltiossa asuva työntekijä on työskentelyvaltion kansalainen?

c) Jos kysymykseen vastataan myöntävästi: myönnetäänkö asetuksen (ETY) N:o 1612/68 7 artiklan 2 kohdassa työntekijän puolisolle oikeus kotihoidontukeen, mikäli perheenjäsenet asuvat muussa jäsenvaltiossa kuin työskentelyvaltiossa?"

15 Yhteisöjen tuomioistuimen presidentin 13.9.1995 antamalla määräyksellä nämä kaksi asiaa on työjärjestyksen 43 artiklan mukaisesti yhdistetty suullista käsittelyä ja tuomiota varten.

Ensimmäinen ennakkoratkaisukysymys asioissa C-245/94 ja C-312/94

16 Tällä kysymyksellä, joka koskee asetuksen N:o 1408/71 asiallista soveltamisalaa, ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin kysyy pääasiallisesti, onko BErzGG:ssä säädetyn kaltainen kotihoidontuki rinnastettava asetuksen N:o 1408/71 4 artiklan 1 kohdan h alakohdassa tarkoitettuun perhe-etuuteen.

17 Yhteisöjen tuomioistuin on toistuvasti todennut, että erottelu asetuksen N:o 1408/71 soveltamisalan ulkopuolelle jääviin ja sen soveltamisalaan kuuluviin etuuksiin tehdään kunkin etuuden tunnusomaisten ominaisuuksien, erityisesti sen tarkoituksen ja myöntämisen edellytysten, perusteella eikä suinkaan sillä perusteella, katsotaanko etuus kansallisessa lainsäädännössä sosiaaliturvaetuudeksi vai ei (ks. erityisesti asia C-78/91, Hughes, tuomio 16.7.1992, Kok. 1992, s. I-4839, 14 kohta).

18 Tämän osalta yhteisöjen tuomioistuin on useaan otteeseen täsmentänyt, että etuutta voidaan pitää sosiaaliturvaetuutena, jos kyseinen etuus myönnetään saajille lainsäädännössä määritellyn tilanteen perusteella ilman henkilökohtaisten tarpeiden yksilöllistä ja harkinnanvaraista huomioon ottamista ja jos se koskee jotakin asetuksen N:o 1408/71 4 artiklan 1 kohdassa nimenomaisesti mainittua vakuutustapahtumaa (em. asia Hughes, tuomion 15 kohta).

19 Nyt kyseessä olevan kotihoidontuen kaltainen etuus täyttää nämä edellytykset.

20 Ensimmäisen edellytyksen osalta on huomattava, että kotihoidontuen myöntämisen edellytyksiä koskevissa säännöksissä myönnetään saajille lainsäädännössä määritelty oikeus ja että tuki myönnetään ilman henkilökohtaisten tarpeiden yksilöllistä ja harkinnanvaraista huomioon ottamista automaattisesti henkilöille, jotka täyttävät tietyt objektiiviset edellytykset.

21 Luxemburgin hallitus on kiinnittänyt huomiota siihen seikkaan, että kotihoidontuki on kiinteämääräinen eikä sen suuruus riipu lasten lukumäärästä tai iästä; tämä seikka ei poista etuuden myöntämisen edellytyksiltä niiden objektiivista luonnetta. Asiakirja-aineistosta joka tapauksessa ilmenee, että etuuden määrä tosiasiassa vaihtelee perheen taloudellisen aseman mukaan ja epäsuorasti myös lasten lukumäärän perusteella.

22 Toisen edellytyksen osalta Saksan hallitus väittää, että kotihoidontuella ei ole sellaista tarkoitusta kuin asetuksen N:o 1408/71 1 artiklan u kohdan i alakohdassa tarkoitetulla perhe-etuudella, koska se on tarkoitettu oman oikeuden muodossa myönnetyksi korvaukseksi sille vanhemmalle, joka toisaalta hoitaa lasta ja joka toisaalta itse täyttää tuen saamisen edellytykset.

23 Tätä perustetta ei voida hyväksyä. On todettava, että tämän kaltainen etuus on tarkoitettu perhekustannuksia varten asetuksen N:o 1408/71 1 artiklan u kohdan i alakohdassa tarkoitetulla tavalla.

24 Ensinnäkin, kotihoidontukea maksetaan ainoastaan silloin, jos asianosaisen henkilön perheessä on yksi tai useampia lapsia. Lisäksi sen suuruus vaihtelee jossain määrin lasten iän ja lukumäärän sekä vanhempien tulojen mukaan.

25 Toiseksi, kuten Saksan hallitus on kirjallisissa huomautuksissaan todennut, kotihoidontuella pyritään mahdollistamaan se, että toinen vanhemmista voisi omistautua pienen lapsen hoidolle. Kuten ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on korostanut, kotihoidontuen tarkoituksena on olla palkkio lapsen hoidosta, korvata lapsen hoidosta ja kasvatuksesta aiheutuneita muita kuluja ja tarpeen vaatiessa keventää taloudellista rasitusta, joka on aiheutunut siitä, että on luovuttu kokopäiväisestä työstä saatavasta tulosta.

26 Kolmanneksi, tuki ei jää asetuksen N:o 1408/71 1 artiklan u kohdan i alakohdan ja 4 artiklan 1 kohdan h alakohdan soveltamisalan ulkopuolelle Saksan hallituksen korostaman, kotihoidontuen ja hoitovapaan välisen suhteen perusteella, koska tuki on myönnettävä hakijalle riippumatta siitä, onko hän palkattu työntekijä vai ei.

27 Näin ollen ensimmäiseen kysymykseen asioissa C-245/94 ja C-312/94 on vastattava siten, että BErzGG:ssä säädetyn kotihoidontuen kaltainen etuus, joka myönnetään tietyt edellytykset täyttäville henkilöille automaattisesti ilman henkilökohtaisten tarpeiden yksilöllistä ja harkinnanvaraista huomioon ottamista ja joka on tarkoitettu perhekustannuksia varten, on rinnastettava asetuksen N:o 1408/71 4 artiklan 1 kohdan h alakohdassa tarkoitettuun perhe-etuuteen.

Asiassa C-245/94 esitetyn toisen ennakkoratkaisukysymyksen ensimmäinen osa ja asiassa C-312/94 esitetty toinen ennakkoratkaisukysymys

28 Asiassa C-245/94 esitetyn toisen ennakkoratkaisukysymyksen ensimmäisellä osalla ja asiassa C-312/94 esitetyllä toisella ennakkoratkaisukysymyksellä, jotka koskevat asetuksen N:o 1408/71 henkilöllistä soveltamisalaa, ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin kysyy sitä, onko palkatun työntekijän puolisolla oikeus saada asetuksen N:o 1408/71 nojalla kotihoidontuen kaltaisia etuuksia siinä valtiossa, jossa palkattu työntekijä työskentelee, siinä tapauksessa, että palkattu työntekijä kuuluu jonkin jäsenvaltion lainsäädännön alaisuuteen mutta asuu perheineen toisessa jäsenvaltiossa.

29 Ensiksi on todettava, että Hoever ja Zachow eivät kiistä sitä, että he eivät kuulu asetuksen N:o 1408/71 henkilölliseen soveltamisalaan, koska he eivät ole sosiaalivakuutuksessa vakuutettuja tämän asetuksen liitteessä I olevan I osaston Saksaa koskevassa C jaksossa tarkoitetulla tavalla; kyseisessä liitteessä määritellään ne edellytykset, joiden on täytyttävä, jotta henkilöä voitaisiin pitää palkattuna työntekijänä siten, että häneen voitaisiin Saksassa soveltaa tämän asetuksen 73 artiklaa. Hoeverin ja Zachowin puolisot sen sijaan täyttävät nämä edellytykset. He siis kuuluvat asetuksen N:o 1408/71 henkilölliseen soveltamisalaan ja heitä voidaan näin ollen pitää kyseisen asetuksen 73 artiklassa tarkoitettuina palkattuina työntekijöinä.

30 On lisäksi korostettava, että tämän kaltaisessa asiassa hakijoiden oikeus kotihoidontukeen ei riipu siitä, että he ovat työntekijän perheenjäseniä. Kotihoidontuen saadakseen heidän on nimittäin itse täytettävä BErzGG:n 1 pykälän 4 momentissa säädetyt edellytykset.

31 Tämän osalta Saksan, Espanjan ja Ranskan hallitukset samoin kuin komissio ovat viitanneet yhteisöjen tuomioistuimen asiassa 40/76, Kermaschek, 23.11.1976 antamassaan tuomiossa (Kok. 1976, s. 1669, 7 kohta) vahvistamaan oikeuskäytäntöön, jonka mukaan työntekijän perheenjäsenet voivat asetuksen N:o 1408/71 nojalla vaatia ainoastaan johdannaisia oikeuksia, jotka he ovat saaneet sillä perusteella, että

he ovat työntekijän perheenjäseniä, toisin sanoen sellaisen henkilön perheenjäseniä, joka voi vaatia asetuksessa tarkoitettuja etuuksia koskevia oikeuksia omina oikeuksinaan (ks. tämän oikeuskäytännön soveltamisesta asetuksen N:o 1408/71 73 artiklaan em. asiassa Hughes annettu tuomio).

32 Asiassa C-308/93, Cabanis-Issarte, 30.4.1996 annetussa tuomiossa (34 kohta, Kok. 1996, s. I-2097) kuitenkin rajoitettiin edellä mainitun, asiassa Kermaschek annetun tuomion mukainen oikeuskäytäntö koskemaan ainoastaan niitä tilanteita, joissa työntekijän perheenjäsen vetoaa niihin asetuksen N:o 1408/71 säännöksiin, joita sovelletaan yksinomaan työntekijöihin, mutta ei heidän perheenjäseniinsä, kuten esimerkiksi työttömyysetuuksia koskevien 67—71 artiklan säännöksiin. Tämä ei kuitenkaan koske asetuksen 73 artiklaa, jonka tarkoituksena nimenomaan on taata se, että muussa kuin toimivaltaisessa jäsenvaltiossa asuville perheenjäsenille myönnetään sovellettavassa lainsäädännössä säädetyt perhe-etuudet.

33 Tästä seuraa, että omien ja johdannaisten oikeuksien välistä erottelua ei periaatteessa sovelleta perhe-etuuksiin.

34 Seuraavaksi on todettava, että asetuksen N:o 1408/71 73 artiklalla on tarkoitettu estää juuri se, että jäsenvaltio voisi asettaa perhe-etuuksien myöntämisen tai määrän riippumaan siitä, että työntekijän perheenjäsenet asuvat etuudet maksavassa jäsenvaltiossa, jotteivät yhteisön työntekijät luovu käyttämästä oikeuttaan vapaaseen liikkuvuuteen (ks. asia C-321/94, Imbernon Martínez, tuomio 5.10.1995, Kok. 1995, s. I-2821, 21 kohta).

35 Mikäli, kuten nyt käsiteltävänä olevassa asiassa, kotihoidontuen — joka on perhe-etuus — myöntämisen edellytyksenä on, että työntekijän puolison, joka asuu

muualla kuin Saksassa, on työskenneltävä alueella, jolla BErzGG:tä sovelletaan, työntekijä saattaisi luopua käyttämästä oikeuttaan vapaaseen liikkuvuuteen.

36 Se, että työntekijän puolisolla ei ole oikeutta etuuteen, jota hän olisi voinut vaatia, jos hän oli jäänyt asumaan etuuden maksavaan valtioon, on näin ollen asetuksen N:o 1408/71 tavoitteen ja tarkoituksen vastaista.

37 Lopuksi on todettava, että perhe-etuuksia ei luonteensa puolesta voida pitää sellaisina, että henkilöllä olisi niihin oikeus hänen perheolosuhteistansa riippumatta, kuten julkisasiamies on korostanut ratkaisuehdotuksensa 50 kohdassa. Koska kotihoidontuen kaltaisen tuen myöntämisen tarkoitus on perhekustannusten korvaaminen, merkitystä ei ole sillä, kummalle vanhemmista tuki maksetaan.

38 Kaikesta edellä esitetystä seuraa, että silloin kun palkattu työntekijä kuuluu jonkin jäsenvaltion lainsäädännön alaisuuteen ja asuu perheineen toisessa jäsenvaltiossa, hänen puolisollaan on asetuksen N:o 1408/71 73 artiklan nojalla oikeus saada kotihoidontuen kaltainen etuus työskentelyvaltiossa.

Asiassa C-245/94 esitetyn toisen ennakkoratkaisukysymyksen toinen osa

39 Toisen ennakkoratkaisukysymyksen toisella osalla ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin kysyy asiassa C-245/94, onko se direktiivin 79/7 4 artiklan 1 kohdan vastaista sukupuoleen perustuvaa syrjintää, että BErzGG:n 1 pykälän 4 momentin kaltaisessa kansallisessa säännöksessä säädetään, että jäsenvaltion kansalaiset, jotka

ovat työsuhteessa Saksassa, voivat vaatia kotihoidontukea ainoastaan, jos työskentely on jossain määrin merkittävää.

40 Jotta tähän kysymykseen pystyttäisiin vastaamaan, on ensiksi arvioitava, kuuluko BErzGG:n 1 pykälässä ja sitä seuraavissa pykälissä säädetyn kotihoidontuen kaltainen etuus direktiivin 79/7 soveltamisalaan.

41 Direktiivin 79/7 3 artiklan 1 kohdan a alakohdan sanamuodon mukaan direktiiviä sovelletaan lakisääteisiin järjestelmiin, jotka antavat turvaa sairauden, työkyvyttömyyden, vanhuuden, työtapaturmien, ammattitautien ja työttömyyden varalta. Direktiivin 3 artiklan 2 kohdan sanamuodon mukaan tätä direktiiviä ei sovelleta perhe-etuuksia koskeviin säännöksiin muissa kuin niissä tapauksissa, joissa perhe-etuuksia myönnetään lisäetuuksina kyseisen artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitettujen tapausten johdosta.

42 On todettava, että kotihoidontuen kaltainen perhe-etuus ei välittömästi ja tosiasiallisesti anna turvaa jonkin direktiivin 79/7 3 artiklan 1 kohdassa luetellun tapauksen varalta.

43 Kuten ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenee, tällaisen etuuden tarkoitus on taata perheen elatus lastenhoitovaiheen aikana.

44 Asiassa C-245/94 esitetyn toisen ennakkoratkaisukysymyksen toiseen osaan on siten vastattava, että direktiivin 79/7 3 artiklan 1 ja 2 kohtaa on tulkittava siten, että BErzGG:n 1 pykälässä ja sitä seuraavissa pykälissä säädetyn kaltainen kotihoidontuki ei kuulu tämän direktiivin soveltamisalaan.

Kolmas ennakkoratkaisukysymys asiassa C-245/94 ja asiassa C-312/94

45 Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen yhteisöjen tuomioistuimelle esittämä kolmas ennakkoratkaisukysymys asiassa C-245/94 ja asiassa C-312/94 koskee asetuksen N:o 1612/68 asiallista ja henkilöllistä soveltamisalaa. Tämä kysymys on kuitenkin esitetty vain sillä edellytyksellä, että kotihoidontuen kaltaisen etuuden ei voida katsoa olevan asetuksessa N:o 1408/71 tarkoitettu perhe-etuus. Ensimmäiseen kysymykseen annettu vastaus huomioon ottaen kolmanteen ennakkoratkaisukysymykseen ei ole syytä vastata.

Oikeudenkäyntikulut

46 Yhteisöjen tuomioistuimelle huomautuksensa esittäneille Saksan, Espanjan, Ranskan, Luxemburgin ja Yhdistyneen kuningaskunnan hallituksille ja Euroopan yhteisöjen komissiolle aiheutuneita oikeudenkäyntikuluja ei voida määrätä korvattaviksi. Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (viides jaosto)

on ratkaissut Landessozialgericht Nordrhein-Westfalenin 17.6.1994 ja 19.8.1994 tekemillä päätöksillä esittämät kysymykset seuraavasti:

1) Bundeserziehungsgeldgesetzissa säädetyn kotihoidontuen kaltainen etuus, joka myönnetään tietyt edellytykset täyttäville henkilöille automaattisesti

ilman henkilökohtaisten tarpeiden yksilöllistä ja harkinnanvaraista huomioon ottamista ja joka on tarkoitettu perhekustannuksia varten, on rinnastettava sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä 14 päivänä kesäkuuta 1971 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1408/71, sellaisena kuin se on muutettuna ja ajan tasalle saatettuna 2.6.1983 annetulla neuvoston asetuksella (ETY) N:o 2001/83, sellaisena kuin tämä on muutettuna 30.10.1989 annetulla neuvoston asetuksella (ETY) N:o 3427/89, 4 artiklan 1 kohdan h alakohdassa tarkoitettuun perheetuuteen.

2) Silloin kun palkattu työntekijä kuuluu jonkin jäsenvaltion lainsäädännön alaisuuteen ja asuu perheineen toisessa jäsenvaltiossa, hänen puolisollaan on asetuksen N:o 1408/71 73 artiklan nojalla oikeus saada kotihoidontuen kaltainen etuus työskentelyvaltiossa.

3) Miesten ja naisten tasa-arvoisen kohtelun periaatteen asteittaisesta toteuttamisesta sosiaaliturvaa koskevissa kysymyksissä 19 päivänä joulukuuta 1978 annetun neuvoston direktiivin 79/7/ETY 3 artiklan 1 ja 2 kohtaa on tulkittava siten, että *Bundeserziehungsgeldgesetz*in 1 pykälässä ja sitä seuraavissa pykälissä säädetyn kaltainen kotihoidontuki ei kuulu tämän direktiivin soveltamisalaan.

Moitinho de Almeida Sevón Edward

Jann Wathelet

Julistettiin Luxemburgissa 10 päivänä lokakuuta 1996.

R. Grass J. C. Moitinho de Almeida

kirjaaja viidennen jaoston puheenjohtaja